

Warszawa, dnia 11 czerwca 2025 r.

**Radca prawny Mateusz Bogucki**

Hetman Kancelaria Radcy Prawnego Mateusz Bogucki

ul. Ludwiki 4C/14

01-226 Warszawa

radca.mateuszbogucki@gmail.com

**Minister Sprawiedliwości**

Al. Ujazdowskie 11

00-567 Warszawa

**PETYCJA**

Działając w interesie publicznym, na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę o zmianę przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny poprzez wprowadzenie w art. 32 ww. ustawy kary pozbawienia wolności odbywanej w systemie dozoru elektronicznego.

**UZASADNIENIE**

Zgodnie z obecnymi przepisami system dozoru elektronicznego (SDE) jest sposobem wykonywania orzeczonej kary. Zatem w celu zastosowania tej instytucji konieczne jest wszczęcie odrębnego postępowania wykonawczego, w którym orzeka sąd penitencjarny, po uprawomocnieniu się wyroku skazującego. Rozwiązanie to należy uznać za niecelowe i niezgodne z zasadami ekonomiki procesowej. To sąd rozpoznający sprawę karną odpowiedzialny jest za wymierzenie słusznej i adekwatnej reakcji karnej w przypadku skazania oskarżanego. Tym samym nowelizacja art. 32 k.k. i wprowadzenie kary pozbawienia wolności odbywanej w systemie dozoru elektronicznego przyczyni się do

uelastycznia systemu kar, zwiększy możliwość wymierzenia kary zgodnej z dyrektywami kary, wprowadzi alternatywę dla izolacji więziennej oraz zmniejszy liczbę postępowań wykonawczych.

**Wprowadzenie kary dozoru elektronicznego uzupełni również katalog sankcji i zracjonalizuje odpowiednią reakcję penalną. Niejednokrotnie bowiem kara ograniczenia wolności jest niewystarczająca dla sprawców niektórych przestępstw, a kara pozbawienia wolności bywa nadmiernie restrykcyjna dla przestępstw o niższym stopniu szkodliwości.** SDE w formie kary orzekanej już na etapie wyrokowania może wypełnić lukę pomiędzy tymi kategoriami jako forma izolacji o umiarkowanym rygorze, zapewniająca jednocześnie ciągły nadzór. Umożliwi to sądom orzekanie odpowiednio surowszej sankcji niż ograniczenie wolności, a jednocześnie łagodniejszej niż bezwzględne więzienie.

Podkreślić należy, że decyzja o wprowadzeniu SDE jako kary należy uznać za niezbędny, kolejny już etap rozwoju ten instytucji. Początkowo bowiem dozór elektroniczny został wprowadzony w ustawie epizodycznej, jako instytucja tymczasowa. Jak wskazał jednak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt I KZP 18/22: Z uwagi na to, że dozór elektroniczny doskonale przyjął się w praktyce, przedłużono obowiązywanie tej ustawy bezterminowo ustawą z dnia 12 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Poz. 915). **Taki sposób zdalnego kontrolowania miejsca pobytu skazanych, stał się bardzo dobrym "zamiennikiem" kary pozbawienia wolności odbywanej w zakładzie karnym.** Podkreśla się, że pozwala on na odbywanie kary w systemie umożliwiającym zachowanie więzi rodzinnej i wykonywanie pracy zawodowej, kontynuowania nauki lub realizacji swoich obowiązków rodzinnych, co korzystnie wpływa na proces resocjalizacji i reintegracji społecznej. Daje też możliwość zindywidualizowania harmonogramu wykonywania kar i obowiązków nakładanych na skazanego. W ramach wykonywania kar w tym systemie nie może być mowy o takich skutkach psychologicznych i społecznych, jakie występują przy wykonywaniu kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym. Ponadto przyjęcie takiej instytucji było bardzo korzystne finansowo dla Skarbu Państwa w stosunku do kosztów odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym (zob. uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Sejm VII kadencji, druk nr 2393, s. 56-57).

Za uczynieniem dozoru elektronicznego odrębnym rodzajem kary przemawiają zarówno cele społeczne, jak i ekonomiczne. Polska od lat cechuje się jednym z najwyższych wskaźników osób pozbawionych wolności w Europie. Na koniec 2023 r. w polskich zakładach karnych i aresztach przebywało blisko 75 tys. osób, co jest jednym z najwyższych poziomów w UE, nieuzasadnionym stanem przestępczości w Polsce<sup>1</sup>. Przeludnienie więzień negatywnie wpływa na warunki bytowe skazanych i pracę personelu, zwiększając przemoc i wypalenie zawodowe wśród pracowników Służby Więziennej. Kara dozoru elektronicznego, jako kara odbywana w warunkach wolnościowych, pozwoli obniżyć liczbę osadzonych, odciążając system penitencjarny. Jednocześnie już w 2021 r. Ministerstwo Sprawiedliwości podawało, że miesięczny koszt pobytu skazanego w SDE (ok. 840 zł) jest nawet pięć razy niższy niż pobyt osadzonego w zakładzie karnym (ok. 4100 zł)<sup>2</sup>. Zatem utrzymanie skazanego w systemie elektronicznego dozoru generuje znaczne oszczędności budżetowe.

Co istotne korzyści z szerokiego stosowania dozoru elektronicznego dostrzega także Służba Więzienna. Zgodnie z jej stanowiskiem<sup>3</sup>: System dozoru elektronicznego to także korzyść dla społeczeństwa. Jest to najtańszy sposób odbywania kary. Miesięczny koszt osoby objętej dozorem jest dziesięciokrotnie mniejszy od kosztów utrzymania osadzonego w zakładzie karnym. Jego ogromna zaletą jest także skuteczność. Jak podaje gen. Paweł Nasiłowski - Pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości ds. Systemu Dozoru Elektronicznego, Dyrektor Biura Dozoru Elektronicznego w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej skuteczność wykonania kary w SDE sięga 90-93 procent. Niezwykle rzadko obserwuje się zachowania naruszające postanowienia Sądu, które wymagałyby ponownego skierowania osadzonego do zakładu karnego. (...) Odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego wymaga samodyscypliny, odpowiedzialności i bezwzględnego przestrzegania harmonogramu ustalonego przez Sąd ale sprzyja jednocześnie kształtowaniu postawy odpowiedzialności za swoje postępowanie oraz motywuje do przestrzegania nakazów i norm. I choć tylko część skazanych może odbywać karę w tym systemie, nasze doświadczenie pokazuje, że jest to bardzo pomocne narzędzie w procesie resocjalizacji, której głównym celem jest zapobieganie powrotności do przestępstwa.

---

1 <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/zmiany-prawne-maja-zmniejszyc-liczbe-wiezniow-w-polsce,525621.html>

2 <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/system-dozoru-skuteczniejszy-i-tanszy-niz-wiezienie>

3 <https://sw.gov.pl/aktualnosc/okregowy-inspektorat-sluzby-wieziennej-w-krakowie-bransoletka-zamiast-wiezienia>

Zaznaczyć przy tym trzeba, że wprowadzenie kary pozbawienia wolności odbywanej w systemie dozoru elektronicznego może wymagać nowelizacji innych przepisów, w szczególności Kodeksu karnego wykonawczego. K.k.w. zawiera aktualnie odrębny rozdział poświęcony systemowi dozoru elektronicznego (art. 43a i nast.), który reguluje wykonywanie kar i środków zabezpieczających z wykorzystaniem SDE. Nowa kara dozoru elektronicznego powinna być formalnie uwzględniona w k.k.w., przy czym wydaje się, że może ona funkcjonować równocześnie z dotychczas istniejącymi regulacjami.

Mając na uwadze zarówno ostatnie nowelizacje rozszerzające możliwość stosowania SDE, jak i projektowane regulacje proponowaną zmianę przepisów należy uznać za spójną z polityką Ministerstwa.

Ponadto wskazuję, że wyrażam zgodę na umieszczenie na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości moich pełnych danych osobowych.